

1. Издателство и автор, творчески и юридически взаимоотношения.

Авторът е особено важно лице за издателствата, тъй като от писателя зависи качеството на ръкописа. Поради тази причина много издателства се стремят да привличат авторитетни и стойностни творци. Съществува практика издателствата да имат постоянни автори, с които са в добри отношения. Поради спецификата на книгоиздаването, което съчетава в себе си *творчески и стопански характеристики*, се налагат два вида взаимоотношения между писателите и издателствата:

- творчески взаимоотношения (от гледна точка на сътрудничеството при редакционния процес и изготвянето на цялостната визия на произведението);
- юридически взаимоотношения (след одобряването на ръкописа за печат се подписва договор по закона за авторското право, тъй като става въпрос за интелектуална собственост на твореца)

2. Интелектуалната собственост в книгоиздаването

Създателят е физическо лице, в резултат на чиято творческа дейност е създадено произведение плод на мисълта. *Авторът притежава изключителни права върху творението си*, което е негово интелектуална собственост . Творческият труд е защитен от закана за авторското право от *плагиатство* (претенции за авторство на чуждо произведение), *пиратство* (разпространението и употребата на чужда интелектуална собственост без разрешение на автора) и *псевдоавторство*

. В света авторското право е защитено от Берлинската конвенция(1886 г.), Универсалната конвенция(1952 г.) и други , с които е съобразен и закона в България. Международният символ за авторско право, който означава copyright (авторско право).

В книгоиздаването авторските права са запазени за всички творчески продукти като предговори, бележки, преводи, илюстрации, фотографии и други. Всички носители на интелектуална собственост по една книга се записват в copyright страницата, например:

© Васил Иванов, автор, 2010

© Петър Асенов, художествено оформление, 2010

©Издателство „Слово”

3.Задължителни елементи на издателския договор с автор.

Когато авторски ръпис ще бъде издаден се подписва договор

между твореца и издателя, който ще озакони и уточни тяхното

сътрудничество. Договарянето може да бъде :

- пряко – без посредници;
- непряко – чрез литературни агенции, които помагат при договарянето и купуването на авторските права(в Източна Европа център за преговори с литературните агенции е Белград(Сърбия)).

С издателския договор създателят отстъпва правото да пресъздаде и разпространи произведението, като издателят се задължава да изплати възнаграждение на автора. Договорите са стандартни като включват в себе си:

1. дата и място на сключването;
2. лицата;
3. точното заглавие;
4. обема;
5. срока за отпечатване;
6. тираж на изданието;
7. срок на договора;
8. размер и ред на плащането на хонорара.

В споразумението се набляга на финансовите детайли. В България срокът на договора е 3 години, след изтичане му авторът може да издаде книгата си в друго издателство. При случай на изчерпване на тиража договорът се приключва, освен ако автора и издателя не искат да пуснат допълнителни бройки. Това може да стане като към стария споразумение се добави допълнителен анекс. В други ситуации се прави допълнение свързани с обема на произведението, но всичко това се прави ако двете страни са съгласни.

Начините на финансово заплащане на автора са три:

- % от коричната цена (той обикновено варира от 12% до 15%);
- твърд хонорар, за когото са се договорили предварително; това е практика при издаването на научната и специализираната литература;
- комбинация между твърдия хонорар и % от коричната цена.

Ако книгата е в малък тираж писателят може да се откаже от възнаграждението си, за да му издателът издаде книгата или да му даде бройки от книгата. Авторът може да инвестира в отпечатването на труда си, зависи дали издателството ще прояви интерес. Има и варианти за частична и изцяло платена от автора издание.

4. Други субекти на авторски права в книгоиздаването.

Обектите на авторски права са произведения на литературата, изкуството и науката, които са резултат от творческа дейност и са изразени по какъвто и да е начин и в каквато и да е форма. Под защитата на закона за интелектуалната собственост не попадат закони, наредби (всички видове актове на държавни органи), както и техните официалните им преводи, идеи, концепции, фолклорни творби, новини, факти и данни.

Авторските права върху преводи или преработки е на човека който ги е направил, без това да нарушава интелектуалната собственост на автора на оригинала. Това не пречи на други да правят свои собствени преводи и преработки на една и съща творба. Съставителите на сборници, справочници, антологии, библиографии, бази данни и други подобни също са под закрилата на закона за авторското право, стига да отговарят на критерия оригиналност, който стои в основата на авторското право.